

tropische landbouwkennis en ontwikkelingsdeskundigen

F.J. Breteler

De Landbouwhogeschool in Wageningen is een van de zeer weinige instellingen in de westerse wereld die reeds decennia lang academici opleidt voor werk in de tropen. Dit geschiedt in puur tropische studierichtingen of in tropische oriëntaties binnen breder gerichte studierichtingen. Circa twintig procent van de Wageningse afgestudeerden is aldus voor werk in de tropen opgeleid. Onze internationaal hooggewaardeerde tropische landbouwkunde wordt vanuit Wageningen met nieuwe mensen gevoed en verbeterd. Het recente besluit om, op verzoek van een aantal Westerse landen een internationale tropische topopleiding in Wageningen te vestigen benadrukt nog eens de belangrijke rol die Wageningen in deze speelt. Een zonnige toekomst dus voor de tropische landbouwkennis, zou men hieruit afleiden. Immers zolang er behoefte is aan tropische landbouwdeskundigen en Wageningen daarvoor mensen opleidt, is er toch niets aan de hand? De opleiding echter biedt de afgestudeerden geen aansluitende loopbaan. Niet omdat hun kennis niet nodig is, maar omdat een beleid in deze ontbreekt en het opleiden voor de tropen dus weinig zinvol lijkt te zijn.

De ontwikkelingslanden staan bijna alle voor het probleem hoe voldoende voedsel van verantwoorde samenstelling te produceren voor de aanwezige en vaak sterk groeiende bevolking op een wijze die de aantasting van het natuurlijk milieu tot een minimum beperkt en zorgt voor de instandhouding van de bodemvruchtbaarheid. Kortweg kan gesteld worden, dat de problemen van die landen primair agrarische problemen zijn.

Door zijn koloniale verleden beschikt Nederland reeds vanouds over een grote en zeer gevarieerde kennis van de tropische landbouw in al zijn facetten. Gelukkig is in het postkoloniale tijdperk deze kennis niet verloren gegaan, maar verdiept en verbreed en zij komt ons nog steeds te stude bij het geven van technische hulp aan de

ontwikkelingslanden. Wageningen leidt de deskundigen op die daarvoor nodig zijn. Gedurende de opleiding is de basis gelegd, maar een ontwikkelingsdeskundige moet in de praktijk groeien, zoals onze huidige minister voor ontwikkelingssamenwerking terecht stelt. Voor goede hulp is deskundigheid nodig. Een grote gever van deskundighulp zal dan ook sterk betrokken dienen te zijn bij de ontwikkeling en programmering ervan om het geld verantwoord te besteden. Was dat maar zo! Onze minister voor ontwikkelingssamenwerking is een grote gever, zonder dat hij zich zorgen blijkt te maken of de door hem benodigde deskundigheid wel aanwezig is en op peil blijft. Bij hem mag de tropisch opgeleide in deskundigheid groeien als hij bereid is te gaan van het ene contract naar het andere, met de daarbij behorende permanente onzekerheden en vaaak lange onderbrekingen daartussen. Braaf wachten tot de minister je nodig heeft! Dat het gebrek aan een deskundigenbeleid vele deskundigen doet afhaken en anderen hun carrière doet afbreken voordat zij het deskundigenstadium hebben bereikt, is een logisch gevolg. Is zo'n beleid, of juist gezegd een gebrek aan beleid nog langer verantwoord ten opzichte van de klachten dat ontwikkelingshulp zo weinig effectief is? En wat te denken van zo'n beleid ten aanzien van een ministerie dat zoveel geld steekt in het opleiden van jonge academici voor de ontwikkelingslanden?

Het gebrek aan deskundigen dat zich thans reeds duidelijk manifesteert is een teken aan de wand. Hopelijk ook voor het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking. Wij streven ernaar de ontwikkelingslanden in korte tijd te doen ontwikkelen tot een niveau, dat hulp niet meer nodig is. Maar hun situatie thans en onze lange agrarische geschiedenis moeten ons doen beseffen dat hulp nog vele jaren nodig zal zijn, nog vele deskundigengeneraties lang.

Mocht onverhoopt binnen afzienbare tijd geen gehoorlijk deskundigenbeleid tot stand komen, dan dient een instelling als de Landbouwhoge-

school zich af te vragen of het niet beter is te stoppen met het opleiden van mensen voor een beroep waarmee zo wordt omgesprongen en of het benodigde geld niet effectiever besteed kan worden.

Deze vraag is daarom zo actueel omdat in het kader van de mogelijke invoering van een twee-fasenstructuur de vraag aan de orde is: handhaving van de bestaande tropische opleidingen of gewone westersgerichte opleidingen die zonnig met een tropisch sausje worden overgoten door er een korte tropencursus aan toe te voegen. Het laatste zou ongetwijfeld het voordeel bieden dat betrokkenen in onze westerse wereld beter inzetbaar zijn, maar hun geschiktheid voor de tropen neemt daarmee aanzienlijk af. Een tropische gerichtheid en geschiktheid, een tropische instelling kweekt men aan in een opleiding van een aantal jaren en realiseert men niet met een cursus, dat blijft een sausje.

Het is te hopen dat ten behoeve van goede deskundighulp een deskundigenbeleid tot stand komt, dat recht doet aan de bedoeling van onze hulp en aan de inspanningen die wij ons daarvoor getroosten, en de naam van Nederland waardig uitdraagt. In West-Duitsland is in samenspraak van ontwikkelingssamenwerking met het Ministerie van Landbouw en daarbij behorende onderzoeksinstituten een coördinatie tot stand gekomen leidend tot een planning van aandachtsgebieden en de daarvoor vereiste deskundigheid. Het feit dat de Nederlandse instituten van landbouwkundig onderzoek sinds enige tijd een deel van hun inspanning richten op ontwikkelingslanden is een verheugend verschijnsel, maar des te meer reden ook in Nederland volgens plan te werk te gaan, zodat het bestaande onderwijs beter kan worden afgestemd op de benodigde deskundigheid en het bestaande onderzoek hierbij op een verantwoorde wijze wordt ingeschakeld.